

ՍՅՈՒՆԻԱՍ ԵՐԿԻՐ

Գինը 100 դրամ:

ՇԱԲԱԹ
30 ՀՈՒՆՎԱԿ 2012Թ • № 16 (257)

www.syuniacyerkir.am

...էլի՛ ես որք ու
արնավառ իմ
Հայաստան - յա՛րն եմ
սիրում:

ԵՂԻՇԵ ԶԱՐԵՆՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐ

ՀՐԱԶՅԱ ԹԱՍՐԱԶՅԱՆ

Երևանի Մեսրոպ Մաշտոցի
անվան Մափեսադարանի տնօրեն

Մաշտոցի անվան Մատենադարանի գիտական նոր համալիրի կառուցման եւ իր կողողային շենքի վերակերտման գործում իրենց վճռորոշ դերն են ունեցել Հայաստանի ներկայիս իշխանություններն ու բարեգործները: Այս խոշոր համալիրը հայ մշակույթի, գիտության եւ ստեղծագործական մտքի թռիչքն է, մի կառույց, որտեղ, կարծես, գործել են մարդկային մեկ էություն, մեկ ոգեղեն մարմին՝ հայ ճարտարապետը, շինարարն ու բանվորը, եւ արդյունքում ստեղծվել է հոյակերտ կառույցը: Ուզում են շեշտել հանգամանքը, որ այս գործում բավականին մեծ ներդրում ունեն սյունեցիները: Նախ պետք է նշեն Մերգեյ Համբարձումյանի անունը, ով առաջինն արձագանքեց ՀՀ նախագահի՝ Մատենադարանը վերակերտելու կոչին: Ուզում են նշել Մաքսիմ Հակոբյանի անունը, ով եւս բավականին խոշոր ներդրում ունեցավ այս գործում: Անուրանալի է Գառնիկ Հովակիմյանի ավանդը շինարարական աշխատանքներում: Նրա ղեկավարած կազմակերպությունն ակտիվ դերակատարություն ունեցավ շինարարության ողջ ընթացքում՝ կատարելով մեծածավալ աշխատանքներ թե՛ նորակառույց մասնաշենքի, թե՛ հնի վերակառուցման գործում՝ սկսած քարի մատակարարումից մինչեւ երեսապատումը, ճանապարհի հարթակների եւ հենապատերի կառուցումը, հին ու նոր շենքերի մաքրման եւ ջրամեկուսացման աշխատանքները: Սյունեցիների աշխատանքը Մատենադարանում սկսվել է հորատումից եւ ավարտվել ներքին հարդարումով: Զեմ կարող չնշել տաղանդաշատ նկարիչ Աշոտ Ավագյանի «Մաշտոցը եւ իր աշակերտները» որմնանկարը, որը զարդարում է Մատենադարանի դահլիճի պատը եւ արված է մանրակարչության ոճով:

Սյունեցիների ավանդը Մափեսադարանի նոր մասնաշենքի կառուցման գործում

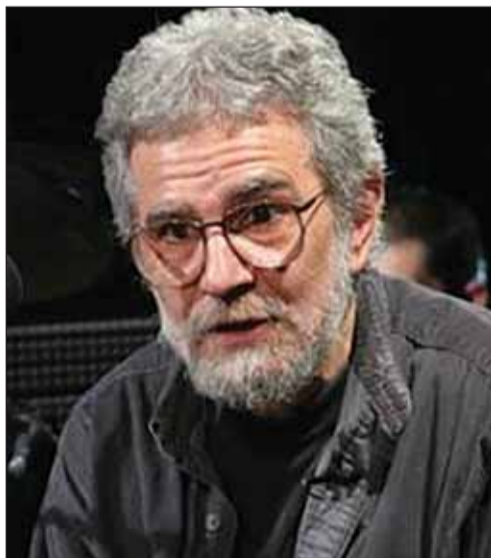
ԱՐԹՈՒՐ ՄԵՍԶՅԱՆ. «Կարելոր է այն
համագործակցությունը, որի արդյունքում
ստեղծվում է մնայուն արժեք»

Աշխարհային այցով լինելով մայրաքաղաքում հանդիպեցինք Մափեսադարանի նոր մասնաշենքի նախագծի հեղինակ, ճարտարապետ Արթուր Մեսյանի հետ: Մեր զրույցը Մափեսադարանի նոր կառուցված մասնաշենքի եւ հարակից փարածքների կառուցապատման գործում սյունեցիների ունեցած ավանդի մասին պիտի լիներ, բայց զրույցն սկզբից փոքր-ինչ այլ շեշտադրումներ ստացավ:

– Սկսեմ մի շատ տարօրինակ խնդրից, – ասաց Արթուր Մեսյանը, – առանձնապես կարելի է հասկանալ, թե այսօր ինչ է նշանակում հայրենասիրություն: Իմ կարծիքով, հայրենասիրությունն այն է, երբ մեզանից յուրաքանչյուրն ամենայն նվիրվածությամբ մասնակցում է ինչ-որ կարելի գործի եւ որպես արդյունք ստեղծում հանրության համար կարելի, մնայուն արժեք (եւ տա Աստված, բոլորն ունենան այդ հնարավորությունը): Եվ տվյալ դեպքում ինձ համար ամենավառ օրինակներից մեկը Մատենադարանի նոր մասնաշենքի շինարարությունն էր, որի արդյունքում ոչ միայն կառուցվեց նոր հրաշալի

գիտական համալիր, այլեւ կազմավորվեց շինարարների, ճարտարապետի, ճարտարագետների ստեղծագործ եռամիասնություն: Կազմավորվեց միջավայր, որտեղ մեզ պարզեցված էր ապրել եւ աշխատել միասին: Բավականին մեծ թվով շինարարներ, բանվորական աշխատուժ, տարբեր ինժեներական կազմակերպություններ մասնակցեցին Մատենադարանի շինարարությանը, եւ, ի վերջո, ստեղծվեց մի շատ կարելի կազմություն, որ կոչվում է շինարարական եղբայրություն:

Ես ուզում եմ մի քանի խոսք ասել Գառնիկ Հովակիմյանի մասին, նրա մասնակցության վերաբերյալ Մատենադարանի շինարարությանը, որը թերագնահատել չի կարելի: Քանզի բարդ ճարտարապետական կառույցի ճակատային հարդարումն իրագործվեց իր ղեկավարած կազմակերպության ու Սիսիանից երեւան եկած քարագործ հրաշալի վարպետների շնորհիվ, եւ ես ուրախ եմ, որ Մատենադարանի շինարարությունն առիթ հանդիսացավ, որ հնարավորություն ունեցա աշխատել այն մարդկանց հետ, ում վստահեցի, ում հետ, կրկնում եմ, ինձ վիճակվեց ապրել երեք տարի, եւ նորից եմ կրկնում, շատ կարելի է, որ, ի վերջո, շնորհիվ այդ մարդկանց

Արթուր Մեսյան, Մափեսադարանի նոր մասնաշենքի նախագծի հեղինակ եւ ճարտարապետ

մասնակցության, ստեղծվեց շատ կարելի մի ազգային արժեք: Ընդհանրապես յուրաքանչյուր աշխատանք կատարելիս շատ կարելի է իմանալ, թե ում հետ ես աշխատելու: Իսկ Գառնիկը հենց այն անձնավորությունը եղավ, ում հետ իմատակց ճանապարհ անցանք:

Շարունակությունը՝ էջ 2

ՀՈՒՆՆԵՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի հրթիռահրետանային զորքերի հիմնադիրը

Գեներալ-մայոր Վլադիմիր Հայրապետյանի ծննդյան 70-ամյակի առթիվ

2011թ. սեպտեմբերի 21-ին երևանում եւ 2012թ. մայիսի 9-ին Ստեփանակերտում տեղի ունեցած զորահանդեսների ժամանակ հաստատված Գեներալ-մայոր Վլադիմիր Հայրապետյանի մասին...

խնամակալությունը ստանձնեց Հայկանուշ հորաքոյրը, ում ամուսինը նույնպես զոհվել էր Հայրենական մեծ պատերազմում...

Ընդունելության քննությունները հաջողությամբ հանձնելուց հետո 19-ամյա պատանին ընդունվեց հարյուրամյա պատանիների զորքում...

լեյտենանտ Վ.Հայրապետյանին թույլատրեց քննություններ հանձնել Լենինգրադի (այժմ՝ Սանկտ-Պետերբուրգ) Մ.Ի.Կալինինի անվան հրետանային ռազմական ակադեմիա ընդունվելու համար...

րական օկրուգի 12-րդ բանակային կորպուսի հրթիռային զորքերի եւ հրետանու շտաբի պետ: Կորպուսի շտաբը տեղակայված էր Կրասնոդար քաղաքում: Հյուսիսկովկասյան զինվորական օկրուգում զննապետ ծառայում է մինչև 1986թ. սեպտեմբեր: 1986-1989թթ. գնդապետ Վ.Հայրապետյանը նման պաշտոն է վարում 28-րդ բանակային կորպուսում, որը տեղակայված էր Զեխսու-լովակիայի Օլոնոուց քաղաքում: 1989թ. նա առաջ է քաշվում նույն կորպուսի հրթիռահրետանային զորքերի գլխավոր հրամանատար, որը համարվում էր գեներալական պաշտոն: 1990թ. մարտին կորպուսը Զեխսուլովակիայից տեղափոխվում է Սիբիրյան զինվորական օկրուգ եւ տեղակայվում Կեմերովո քաղաքում: 20-ամյա գնդապետ Վ.Հայրապետյանը ծառայությունը անց էր կացնում Հայաստանից հեռու, բայց նա մշտապես հետևում էր հայրենիքում տեղի ունեցող իրադարձություններին: Սուկոկայի թաղամասի հայերի զանգվածային սպանությունները, Հյուսիսային Արցախի հայերի բռնի տեղահանումն ու կոտորածները, Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի դեմ ադրբեջանական զորքերի հարձակումները, մարզի քաղաքների ու գյուղերի ռմբակոծումները, հայրենի Կապանի եւ շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերի դեմ սանձազերծած ագրեսիան հանգիստ չէին տալիս հայրենասեր բարձրաստիճան սպային: Նա սրտի կանչով 1992թ. հունվարին մեկնեց Երևան, որտեղ հանդիպեց ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանին եւ առաջարկեց իր ծառայությունը հայկական բանակում, Վազգեն Սարգսյանը մեծ սիրով ընդունեց նրան եւ սկսեց իր համաձայնությունը: Դրանից հետո գնդապետ Հայրապետյանը դիմեց Ռուսաստանի Դաշնության պաշտպանության նախարարին՝ իրեն ուղարկել Հայաստանի Հանրապետության մարտական գործողության մասին թվականի մայիսին հարգվեց այդ դիմումը, եւ նա վերադարձավ Հայաստան: ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, հաշվի առնելով գնդապետի 31-ամյա անբասիր ծառայությունը, հրթիռահրետանային զորքերում, իր 1992 հունիսի 13-ի հրամանով Վ.Հայրապետյանին նշանակեց ՀՀ ՊՆ հրթիռային եւ հրետանային զորքերի վարչության առաջին պետ: Իրեն հատուկ եռանդով գնդապետ Վ.Հայրապետյանն անմիջապես ձեռնամուխ եղավ հայոց բանակի անենակարելու կրակային ուժի ձևավորման եւ Արցախյան ազատագրական պատերազմում հրետանու մասնակցության ապահովման գործին: Հարկավոր էր անմիջապես առաջ կարճ ժամանակամիջոցում համալրել հրամանատարական կազմը հրետանային ուսումնարաններ ու ակադեմիաներ ավարտած սպաներով, ձեռք բերել անհրաժեշտ քանակությամբ հրամոներ, գեներալներ եւ վարժակալներ: Միաժամանակ հարկավոր էր Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում եւ Արցախում մարտնչող նորաստեղծ զորամասերը համալրել հրետանու մարտական ստորաբաժանումներով, որոնք պետք է իրենց հուժկու կրակային ուժով սատար կանգնեին մարտնչող ֆիդայիներին ու մոտոհրթիռակործաններին: Հրթիռահրետանային զոր-

«Ազարակի պրծնա-մոլորեղենային կոմբինատ» ՓԲԸ
Ֆինանսական վիճակի մասին ամփոփ հաշվետվություն
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

Table with 3 columns: հազ. դրամ, 2011թ., 2010թ. Rows include Ակտիվներ, Պարտավորություններ, and Մեկական կապիտալ.

Ֆինանսական վիճակի մասին ամփոփ հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-րդ էջում ներկայացված ամփոփ ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրության հետ մեկտեղ:

Table with 3 columns: հազ. դրամ, 2011թ., 2010թ. Rows include Հասույթ, Գործառնական գործունեությունից արդյունքներ, and Մյլ համապարփակ նկատմամբ առանց շահութահարկի.

Սույն ամփոփ ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2012թ. ապրիլի 17-ին:

Սերգեյ Պետրոսյան
Գլխավոր տնօրեն

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին ամփոփ հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-րդ էջում ներկայացված ամփոփ ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրության հետ մեկտեղ:

Table with 5 columns: հազ. դրամ, Բաժնեդեբեցված կապիտալ, Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստ, Զբաղիչված շահույթ, Ընդամենը. Rows include Մեկական կապիտալ and Մեկական կապիտալի փոփոխություններ.

Մեկական կապիտալի փոփոխությունների մասին ամփոփ հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-րդ էջում ներկայացված ամփոփ ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրության հետ մեկտեղ:

Table with 3 columns: հազ. դրամ, 2011թ., 2010թ. Rows include Գործառնական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից, Գործառնական միջոցների հոսքեր մեղքունային գործունեությունից, and Գործառնական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից.

Գործառնական միջոցների հոսքերի մասին ամփոփ հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-րդ էջում ներկայացված ամփոփ ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրության հետ մեկտեղ:

«Ազարակի պրծնա-մոլորեղենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2011թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
Ամփոփ ֆինանսական հաշվետվությունների կից ծանոթագրություն

1 Պատրաստման հիմունքներ

Սույն ամփոփ ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են «Ազարակի պրծնա-մոլորեղենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ի (այսուհետև՝ «Ընկերություն») 2011թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա անցած ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա՝ առողջագրված 2012թ. մարտի 5-ին: Սույն ամփոփ ֆինանսական հաշվետվությունները կազմվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն և ներառում են միայն ֆինանսական վիճակի մասին ամփոփ հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2011թ. և հաշվետու տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին ամփոփ հաշվետվությունները, որոնք վերցվել են առողջագրված ֆինանսական հաշվետվությունների 5-ից 8-րդ էջերից՝ առանց որևէ փոփոխության: Ամփոփ ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ներառում առողջագրված ֆինանսական հաշվետվությունների կից ծանոթագրություններում ներկայացված բացահայտումները: Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները կարող են արամադրվել ըստ պահանջի ԸՆԿԵՐՈՒՄԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ԳՐԱԿԱՆ ԵՎ ԳՐԱՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ Հանրապետություն, Սյունիքի մարզ, Ազարակ 3403, Գ. Ն. Օղեհի վ. 7):

Լուրեր

ՉՅ Սյունիքի մարզպետ Սուրիկ Խաչատրյանը հունիսի 20-ին այցելեց Մեղրու տարածաշրջանում տեղակայված սահմանապահ զորամասեր, հանդիպեց Մեղրու տարածաշրջանի սահմանին հերթապահություն իրականացնող զինծառայողների հետ, հետաքրքրվեց նրանց առօրյայով: Մարզպետի այցի հիմնական նպատակը զինվորներին տեսակցելն էր, նրանց հետ շփվելը եւ ծանոթություն պայմաններին ծանոթանալը:

ՉՅԿ Սիսիանի եւ Կապանի կառույցները հստակեցրել են իրենց պահվածքն այդ համայնքների ղեկավարների՝ ս.թ. սեպտեմբերի 9-ին կայանալիք ընտրություններում: ՉՅԿ Սիսիանի խորհուրդը Սիսիանի քաղաքապետի պաշտոնում ցանկանում է տեսնել Սամվել Թանգյանին, ով ներկայումս Սյունիքի մարզպետարանի գյուղատնտեսության եւ բնապահպանության վարչության պետն է: ՉՅԿ Կապանի խորհուրդն էլ մարզկենտրոնի ղեկավարի պաշտոնում ցանկանում է տեսնել Աշոտ Չայրապետյանին՝ «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի Կապանի մասնաճյուղի տնօրենին: Հանրապետականի սիսիանյան եւ կապանյան կառույցներում սույն առաջադրումներն ընդունվել են ոչ միանշանակ:

Սյունիքյան այցերից մեկի ժամանակ ՉՅ տարածքային կառավարման նախարար, փոխվարչապետ Արմեն Գեորգյանը հայտարարել էր, որ արդեն պատրաստ է համայնքների խոշորացման սյունիքյան մոդելը: Խոսք կար նաեւ, որ այն ներդրվելու է այս գարնանը: Այդ մոդելի մասին հանրությանը շատ բան հայտնի չէ: Սյունիքի մարզպետարանի վարչության պետ Սեյրան Ավետիսյանից տեղեկացանք, որ համայնքների խոշորացման սյունիքյան մոդելի հիմնական գաղափարն այն է, որ Մեղրու տարածաշրջանի Կուրիս, Գուղեմնիս, Վահրավար գյուղերը կառուցված մեկ համայնք, կմիավորվեն նաեւ Սիսիանի Թասիկ եւ Թանահատ գյուղերը: Փաստաթուղթը կազմվել է 2009 թվականին՝ Սյունիքի մարզպետարանի առաջարկությամբ: Սակայն, ըստ Սեյրան Ավետիսյանի, այժմ հնարավոր չէ իրականացնել համայնքների խոշորացման ծրագիրը, բանի որ պետք է նախ՝ փոփոխություններ անել համապատասխան օրենքում, ապա՝ սկսել խոշորացման ծրագրի իրագործումը:

Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի դատարանում ներկայումս քննվում է երկու գործ՝ կապված Սիսիանի քաղաքապետարանի պատասխանատուների հետ: Փոխքաղաքապետ Աշոտ Գրիգորյանին մեղադրանք է առաջադրվել ՉՅ քրեական օրենսգրքի հոդված 308-ի առաջին մասով: Ըստ մեղադրանքի՝ Սիսիանի համայնքի ղեկավարի տեղակալը, օգտագործելով իր պաշտոնական դիրքը եւ լիազորությունները, ծառայության շահերին հակառակ, 11255000 դրամի վնաս է պատճառել քաղաքացի Անահիտ Դուկասյանին: Ավելի վաղ նույն հոդվածով մեղադրանք է առաջադրվել քաղաքապետարանի ֆինանսական բաժնի պետ Համիկ Ստեփանյանին: Վերջինիս դատավարությունը, ի տարբերություն փոխքաղաքապետի դատավարության, ընթանում է դեռեւս չարազարգացված մի շարք հարցերի համապատկերի վրա:

Կապանի արվեստի ջրլեռնի բակում հերթական սրճարանն է կառուցվում:

Սրճարանների շքերթ ոչ պարզաճան փեղում

ՀԱՎԱՏԱՆՔ, ՈՐ ԿՓՈՒԿԵՆ

Կապանի արվեստի պետական ջրլեռնի հարեւանությամբ այժմ արդեն գործում է չորս անառային սրճարան, որոնցից հնչող բարձր երաժշտությունը հաճախ խանգարում է արվեստի ջրլեռնի եւ N1 երաժշտական դպրոցի սաներին՝ դասերի բնականոն անցկացմանը: Երբեմն հաշվետու համերգների ժամանակ խնդրում են երաժշտությունն անջատել, որպեսզի հնարավոր լինի համերգն անցկացնել: Հաճախ սրճարանատերերը հրաժարվում են անջատել կամ ցածրացնել երաժշտության ծայրը: Իսկ երաժշտությունը մեծամասամբ թուրքաա-

րաբական մուլան է լինում: «Գոհե կարգին երաժշտություն լինի եւ ոչ այդքան բարձր: Կամ երեկոյան ժամը 6-ից հետո միացնենք», - ասում է Արվեստի պետական ջրլեռնի տնօրեն Լիաննա Հակոբյանը: Չորրորդ սրճարանը նոր է վերակառուցվել: Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հատվել է մեկ ծառ, որը գտնվում էր կառուցվող սրճարանի տարածքում: Մենք եղանք տեղում՝ պարզելու համար, թե ինչու են ծառահատում կատարել: Սրճարանի տարածքում աշխատող բանվորները հայտնեցին, որ բանից տեղյակ չեն: Քիչ անց մոտեցավ մի երիտասարդ՝ էղգար անունով եւ բացատրեց, որ ծառը կտրվել էր

աշխատանքների ընթացքում՝ մեքենայի հարվածից, եւ այդ պատճառով իրենք ծառը հեռացրել են: Կապանի քաղաքապետարանի քաղաքաշինության վարչությունից մեզ հայտնեցին, որ տեղյակ չեն ծառահատման մասին, փոխքաղաքապետ Վարդան Գեւորգյանը նույնպես ասաց, որ ինքը տեղյակ չէ, սակայն, ամենայն հավանականությամբ, ծառը չորացած կամ մեծացած է եղել, որ հատել են: Ըստ Կապանում շրջանառվող խոսակցությունների՝ նոր սրճարանը պատկանում է Ստյոպա Բաղդասարյանին, ով Աժ վերջին ընտրություններում Սյունյակի մարզային շտաբի գործիչներից էր:

ԱՐԱՎԵԼ ՆԱՎԱՍՏՐԻՑԱՆ

տանելի կամ չափի անասանությունը: Այնուհետեւ՝ համայնքի ղեկավարը պետք է արտահայտի իր գերդաստանի, իր սպասավորների (ոլքեր կազմում են իր հաստատուն ընտրագանգով) շահերը: Իսկ մնացած գյուղացիների խնդիրներով գյուղապետը կարող է եւ չբարձրվել: Այդ խավը կառավարելի պահելն էլ, անշուշտ, մեկ այլ խնդիր է, ինչը լուծելու համար ինքը՝ գյուղապետը, հաճախ է համագյուղացիներին պահանջում իրավապահների բերանը: Գլոբալ խնդիրներ գյուղապետի առջեւ չի դրվում, եթե պետական բյուջեով կամ որևէ ծրագրով գյուղում աշխատանք է նախատեսվում՝ շատ լավ, եթե այդ գյուղին մոռացվել են վերելու՝ ոչինչ: Հա, մի խնդիր էլ պետք է լուծի գյուղապետը, որպեսզի մարզպետարանի ժողովներում հանդիմանության չարժանանա՝ պետք է հնարավորինս շատ հավաքի տեղական բյուջեի սեփական եկամուտները, որի գերակշիռ մասը, ինչպես նշել ենք մեկ այլ առիթով, ծառայեցվում է գյուղապետարանի աշխատակիցների աշխատավարձի վճարմանը: Իսկ ՏԻՄ օրենքով նախատեսված պարտադիր կամ պատվիրակված լիազորությունները, մեծամասամբ, մնում են թղթի վրա: Արդյունքում՝ անկախ գործող անձանցից, գյուղապետարանը, իբրեւ կառավարման ինստիտուտ, մնում է գյուղի, գյուղացու հոգսերին անհաղորդ:

Սյունյաց երկիր մեծ մասում փակեց առաջադիմության, զարգացման ճանապարհը: Այս քաղաքականությունը գյուղացուն ավելի օտարեց իր գյուղից: Այս քաղաքականությունը գյուղացուն ավելի խորացրեց սոցիալական անարդարությունը: Այս քաղաքականությունը ստիպեց եւ ստիպում է, որ գյուղացին չսիրի իր իշխանությանը, իր պետությանը: Մեկ-երկու փաստ՝ խնդրենք: Վերջին մոտ տասը տարում 10 հազարով պակասել է մարզի դպրոցների աշակերտների թիվը, մի քանի դպրոց փակվել են, փակման սպառնալիքը կախված է եւս մի քանի դպրոցի վրա: Տեսել ենք նաեւ, թե ինչպես կարող են մի քանի մարդու ախորժակը բավարարելու համար օրակարգ մտցնել կոնկրետ գյուղի լինել-չլինելու հարցը, ջրուղիներ, եկեղեցիներ, գերեզմանատներ պղծելու հարցը: Մենք արդեն ունենք մարզի գյուղական համայնքների հարյուրավոր (եթե ոչ հազարավոր) ընտանիքներ, ովքեր գտնվում են արտերկրում՝ գոյությունը պահելու համար...

Կկարողանա՞նք սեպտեմբերի 9-ին փոփոխություն մտցնել համայնքային իշխանության բնույթի եւ էության մեջ: Իհարկե չենք կարող: Ինչու: Որովհետեւ՝ ա) անհրաժեշտ օրենսդրական հիմք չունենք եւ չենք ուզում ունենալ, բ) իշխող վարչախումբը փոփոխությունների կողմնակից չէ, իսկ ավելի ճիշտ՝ սարսափում է փոփոխություններից, թեւ հռչակել է կարգախոս՝ «Հավատանք, որ փոխենք», գ) ընտրական այլատեսակով ավանդույթները թույլ չեն տա, դ) ընտրողների մեծ մասը ծայն չի տա համայնքապետի այլընտրանքային թեկնածուին, քանի որ գործող գյուղապետն իր տոհմի ներկայացուցիչն է, քանի որ ինքը (իբրեւ այդ կլանի մասնիկ կամ ծառա) օգտվում է գյուղին հասանելի օգնություններից, տրված արտոնությունների համակարգից, ինչից անպայման կզրկվի ուրիշ գյուղապետի դեպքում: Իսկ ընտրողի համար այլ շահ, այլ չափանիշ, քան անձնական շահն է, չկա եւ առայժմ չի կարող լինել: Այդպիսի համակարգ ենք ստեղծել, խաղի այդպիսի կանոններ ենք սահմանել:

ՍԱՄՎԵԼ ԱՆԵՔՍԱՆՅԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՓՈՍԻՏ

Օգնություն է պետք

Վերջին տարիներին Կոռնիձոր գյուղում զգալի ծրագրեր են իրականացվել ապրուստի պայմանների բարելավման ուղղությամբ. համայնքի գազիֆիկացում, խմելու ջրատար, մշակույթի նորակառույց պալատ, լուրջ ուշադրություն դարձրել են մանկապարտեզին, աշխատանք է տարվում երիտասարդությանը տեղում ամրագրելու համար: Սակայն մայիսի 16-ին պատուհասած բնական աղետը կասկածի տակ է դնում գյուղի վերակենդանացման ու զարգացման հույսերը: Տեղացած կարկուտն ավերել է հացահատիկի շուրջ 600հա ցանքատարածությունները, ինչն ապրուստի հիմնական միջոցն է այս գյուղում: Կարկուտահարվել են նաեւ տնամերձերի եւ գետահովիտների բանջարանոցներն ու այգիները:

Մահացու համաճարակը մեր դուռն է թակում

«Սյունյաց երկիր» 2011թ. հունվարի 17-ի համարում տպագրվել է իմ հեղինակած «Վաղատունը ուշադրություն է հայցում» հոդվածը, որտեղ հանգամանորեն ներկայացրել էի Գորիսի Վաղատուն գյուղի միջով անցնող գետի աղտոտվածության անմախաղեպ չափերի մասին: Հողվածում ներկայացված հրատապ խնդիրն անհապաղ լուծում էր պահանջում: Սակայն, սակայն, 1.5 տարվա ընթացքում այն ոչ միայն չլուծվեց, այլև համցավոր անտարբերության մատնվեց պատկան մարմինների, մասնավորապես՝ սանիտար-տնային կոդմից: Ել չեն խոսում գյուղապետարանի անհասկանալի դիրքորոշման մասին: Մի՞թե դժվար է հասկանալ, որ երբեմնի մաքուր գետը, որի զուլալ ջուրը գյուղացիներն անզամ կենցաղում էին օգտագործում, այսօր այն աստիճան է աղտոտվել, որ վտանգավոր է նույնիսկ կողքով անցնելը... Նորից ցանկանալով բարձրաց-

րանոցներն ու այգիները: Կորուստը բավականաչափ մեծ է. անցյալ տարի այստեղ ստացվել է 27տ ցորենի էլիտար սերմացու: Այս տարի երկրորդ վերարտադրությամբ ցանվել է ստացվածի կեսը, ծախսվել է նաեւ 100տ պարարտանյութ կեսը: Միջին հաշվով յուրաքանչյուր հեկտարի ցանքի ու մշակման համար կոռնիձորցին ծախսում է 130-140 հազ. դրամ, այսինքն՝ ամեն մի ընտանիք 1-1.5 մլն դրամի կորուստ է կրել: Մինչդեռ առջեւում սպասում են պետության պարտքի, բանկային վարկի մարումը, հողի հարկը: Եթե պետությունը ձեռք չնեկնի աղետից տուժած գյուղացուն, ապա կասսական արտագաղթը, մասնավորապես երիտասարդների ղեկավար է համոզել մնալ տեղում:

ՄԻՍՈՆ ՄԻՍՈՆՅԱՆ Կոռնիձոր

Նել ազնիվ է մտախոգ գյուղացիներին հուզող հարցը՝ նպատակահարմար են գտնում հիշեցնել, որ այսօր դարձյալ, ավելի քան երեկ, գետն են թափվում գյուղի շատ տների կոյուղաշրտերը: Այդ նույն գետի ջրից օգտվում է գյուղի ներքեւի մասում բնակվող գյուղացիների մի ստվար զանգված, որը ջրում է տնամերձը, այգիները եւ այլն: Ավելացնենք նաեւ, որ այդ ջրով ոռոգված բերք ու բարիքը շատերը վաճառում են շուկայում: Հարցն այս անգամ թող հնչի ահագանգի պես. առջեւում չոզ անառ է, սկսվել է բանջարաբոստանային մշակաբույսերի ոռոգման թեժ սեզոնը, անխուսափելի վարակների շրջան է թեւակոխում... Հարգելիներս, այս անգամ ունեւ դրեք մեր՝ մտախոգ գյուղացիներին ծայրնեւ փորձեք մի պահ հայտնվել մեր վիճակում: Հանձնված են, կարսպիք տիֆի, դրեքնեղիայի կան ժամտախտի ուրվականից, որն, առանց չափազանցության, մեր դուռն է թակում...

ՔԱԶԻԿ ԲԱԲԱԶՆՅԱՆ Գորիս, Վաղարուր

Յուրաքանչյուր մեղավիտեթակ մայր պիտի ունենա

Երբ մեղավիտեթակ մայր չի ունենում, ընտանիքը դառնում է անկառավարելի, այսինքն՝ ով ինչ ուզում, անում է, իսկ ընդհանուր աշխատանքի արդյունքը հավասարվում է գոռի: Այս օրինակը բերեցի այն պարզ պատճառով, որ խոսքը պիտի վերաբերվի հենց մեղուներին կամ՝ նաեւ մեղուներին: Որպես «Մեղու» ՀԿ-ի հիմնադիր տնօրեն պարտավորված եմ զգում խոսել այս կարեւոր հարցի մասին: Այս տարի թույլ է տրված սխալների շարք, որից պետք է խուսափել հաջորդ տարիներից: Կապանի տարածաշրջանի անտառների որոշակի հատվածներում սրսկումներ են կատարվել այսպես կոչված «Ոսկետուտիկ» թրթուրի դեմ: Նշենք, որ մեծ տարածքներ արդեն իսկ վարակված են, եւ անտառը գտնվում է, մեղմ ասած, անմխիթար վիճակում: Անտառն անմխիթար վիճակի է վերածվել ո՛չ մեկ օրում, ո՛չ մեկ շաբաթում, բոլորիս անտառներ հայացքներից մերքո:

Այսպիսի վերաբերմունքը սակավաճանառ Հայաստանում աններելի է: Գյուղնախարարությունում՝ իր բաժիններով, աստվածային մասնագետներով, մինչեւ հիմա ի՞նչ էին մտածում: Ես որ մասնագետ չեմ, գիտեմ, որ լավ, հոգատար տնտեսվարը, պատկան մարմինները եւ կազմակերպությունները մարտի վերջին կամ ապրիլի սկզբին մայր աշխատանքների պիտի կատարեին: Եթե չեն արել, ուրեմն՝ կան տնտեսել են ծախսվելիք գումարը, կամ գործից

անտեղյակ են, կամ էլ՝ անտարբեր: Երեք պարագայում էլ պետք է պատասխանատվության ենթարկվեն: Իսկ ինչպես է իրազեկվել բնակչությունը՝ հնարավոր թունավորումներից խուսափելու, մեղուների եւ անասունների տարիանույն կամ բանտարկումը կազմակերպելու նպատակով: Երկու-երեք օր առաջ հեռուստատեսությամբ հայտարարություն են տվել, գրություն է ուղարկվել գյուղական համայնքների ղեկավարներին: Նախ դա պիտի արվեր մոտ մեկ ամիս առաջ, մշտնվ Վնասատուի դեմ քիմիական պայքարի ճշգրիտ օրը: Այնուհետեւ, այս օրերին, մասնավոր գյուղերում, շատ քչերն են ժամանակ ունենում հեռուստացույց դիտելու, որ տեղեկացված լինեին սրսկումների վերաբերյալ, բացի դա, գյուղապետներն էլ ջանք չեն արվում զգուշացնելու մեղավախներից, մասնավորապես այդ տարածքներ մեղավախները: Այս ամենից մի եզրակացության ենք հանգում, որ ամեն բան կատարվում է զուտ հաշվետվության համար: Կան փաստաթղթեր, ուրեմն՝ վերջ: Անգամ, եթե հազարներով անասուններ կամ մեղվաղնձանիքներ ոչնչանան, մինչույն է, կապացուցվի, որ մարդիկ տեղեկացված են եղել, կազմակերպիչները մեղք չունեն:

ՎԱԶԻԿ ԳՈՐԿԱՅԱՆ Կապան

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ ՀԱՄԱՐԻՆ

ՇՉՈՐԻ ՂԱՎԹՅԱՆ. «Ոչ մի բանաստեղծ փողի հանդեպ այնքան հարգանք չի ունեցել, որքան Սահյանը»

Երկու փարուց քիչ ժամանակ է մեզ բաժանում Համո Սահյանի 100-ամյա հոբելյանից, որ լրանում է 2014թ. ապրիլի 14-ին: Ի՞նչ է արվել և ի՞նչ է արվում սիրված քնարերգուի գրական ժառանգությանը կրկին անդրադառնալու գործում, ի՞նչ նորություն է սպասվում Սահյանի բանաստեղծության երկրպագուներին, նրա հիշարակը հավերժացնելու գործում ի՞նչ անելիքներ կան: Այս և խնդրո առարկային առնչվող այլ հարցերի շուրջ է գրույցը «Համո Սահյան գիտաբանական կազմակերպության նախագահ, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Շչորս Ղավթյանի հետ:

— Բանաստեղծի հոբելյանը նշելու ճանապարհին, — ասաց Շչորս Ղավթյանը, — նրա գրական ժառանգությանը վերստին անդրադառնալու նպատակով հրատարակել ենք նրա երկերի ժողովածուի քառահատորյակի առաջին գիրքը՝ պատշաճ հրատարակությամբ, լուսանկարներով: Անդրանիկ հատորն ընդգրկում է «Հայաստանը երգերի մեջ» և «Մայրամուտից առաջ» ժողովածուները, երկրորդ հատորի մեջ կլինեն «Քարասկզբի երգեր», «Սեզան բացվիր», «Կարմիր-կանաչ աշուն», երրորդում՝ «Դարձի ծաղիկ», «Ինձ բացակա չղմբեք» ժողովածուները: Չորրորդ հատորում նախատեսել ենք տպագրել նրա հողավածները, հարցազրույցները, այլևայլ արձակ գործեր: Առաջին հատորում գետեղված է առաջաբան, որում փորձ է արվել հակիրճ ներկայացնել Սահյանի ստեղծագործության բնութագիրը: Քառահատորյակը տպագրվում է պետպատվերի շրջանակում, բայց նախատեսվածն ավելացել է 100 էջով, բացի այդ՝ առաջին հատորը տպագրվել է կոշտ կազմով, հատորում տեղ են գտել լուսանկարներ, ինչը որոշակիորեն ավելացրել է պետպատվերով նախատեսված գումարի չափը: Ուստի խնդրել են Մաքսիմ Հակոբյանին, որ հրատարակվելիք երեք հատորների տպագրության համար չբավարարող գումարը լրացնի:

— Որքանով տեղեկացանք, ընթերցողի սեղանին է դրվել իր նախատիպը չունեցող «Համո Սահյան. հանրագիտարան» բառագիրը:

— Ինչ վերաբերում է հանրագիտարանին, էթ է չեն սխալվում, մեզ գնում այդպիսի փորձ չի ձեռնարկվել, հանրագիտարանային կառուցվածք ունեցող այս միատարրական ընդգրկում է 261 բառահոդված՝ կապված գրողի հետ և 100-ից ավելի լուսանկար: Թեմատիկ առումով բառագիրը ընդգրկում է բառահոդվածներ հայ գրավեստի մեծերի և ակադեմիկոս արվեստի մասին, որոնց վաստակը փորձել է գնահատել Սահյանը, տեղ է հատկացված այն գրականագետներին, գրաքննադատներին, քարոզմանիչներին, ովքեր խոսք են անել Սահյանի մասին՝ որպես բանաստեղծ, մտածող և մարդ:

Սահյանով հետաքրքրվող գրքում կհանդիպի նրա կյանքին ու գրական գործունեությանը նվիրված մեծագրությունների, բոլոր բանաստեղծական ժողովածուների մասին, հայերեն, ռուսերեն և այլ լեզուներով, տեղեկություններ: Սահյանի՝ «Годы мои» բառահոդվածում կարդում ենք. Ռուսերեն թարգմանված բանաստեղծությունների ժողովածու, լույս է տեսել 1971-ին Երևանում, 151 էջ, տպաքանակ՝ 5000, «Հայաստան» հրատարակչություն: Ժողովածուի առաջաբանը գրել է ռուս թարգմանչուհի Ալլա Մարչենկոն, կազմել է Լեոն Մկրտչյանը, թարգմանիչներն են Արսենի Տարևականյան, Մարիա Պետրովիչը, Նաոմ Գրեքմյուլը, Ալլա Մարչենկոն, Բորիս Պաստերնակը, Տատյանա Սպենդիարովան, Վերա Զվյագինցեան և ուրիշներ:

— Բնականորեն առաջանում է հարցը՝ Սահյանի մասին ուղիղ հարցերը Դոպեդի հար մնար Նախյան ոգին. Քեզ պես հովիվ էր պեղք մեր այս անտեր հողին...

Ինչպես ասում են՝ մեկնաբանություններն ավելորդ են: Ուզում են իմ երախտագիտությունը հայտնել մոսկվայաբանակ սիսիանցիներ Արամ և Արմեն Ստեփանյաններին, ովքեր կառուցելով հայրենի Դարբաս գյուղի եկեղեցին, գործարկելով արտադրական նոր կարողություններ, նպատակահարմար գտան մաշե հովանավորել այս միատարրական տպագրությունը:

— Էլ ի՞նչ եք պատրաստում հրատարակել Սահյանի կյանքին ու գործին առնչվող:

— Կենտրոնը շարունակում է հրատարակել սահյանական գրքեր: Այս օրերին մի հետաքրքրական բրոշյուր է տպագրվում, որ կոչվում է «Համո Սահյան. ձեռագիր մասունքներ»՝ մի մասն անտիպներ են: Ձեռագրերի, ընդհանրապես արվեստի մասին հրատարակվում են և՛ Սահյանի մասին հետաքրքիր և տեղեկատվական հատվածներ: Օրինակ՝ Կապուտջիղ, Իշխանասար, Աղոթարան, Գյաղբել, Արամանդ, Ուղտասար և այլն: Գրքում արտացոլված են նրա շփումները քաղաքական, պետական գործիչների հետ, ահավասիկ, 1984թ. նա իր ժողովածուներից մեկն ուղարկելով հանրապետության ղեկավարին, այսպիսի ընձայագիր էր թողել նրա անվանաթերթին՝ սիրելի Կարեն Դեմիրճյանին:

— Ել ջանքերիդ համար և հոգսերիդ բազում Բանաստեղծն իր սրտի վերջին խոսքն է ասում:

— Սալի պիտի նշեն, որ սոցիալական գերդրումների հիմնադրամը մեծ գործ է արել, վերանորոգել է բանաստեղծի հայրենի գյուղի դպրոցը, համ-

ոլաբարձանների ճակատագրին: Ցանկանում էինք նրա հայրական տունը վերականգնել, բայց այն ոչ մեկի հաշվեկշռում չկար: Ես հարցի մեջ պարզություն մտցնելու համար եղա անշարժ գույքի կադաստրում, որտեղ այդ կառույցը ներկայացված է որպես Համո Սահյանի տուն-թանգարան, ինչն իրականում գոյություն չունի: Սոցներդրումների հիմնադրամն էլ ասում է՝ պարզեք այդ տան սեփականության խնդիրը, որ կարողանանք որե՛տ գործ ձեռնարկել: Այդպես էլ հարցը մնում է օդից կախված: Իմիջիայլոց, ժամանակին նրա հայրական տան վրա իմ նախաձեռնությամբ մի հարկ է ավելացել, հիմա այդ տունն անտեր-անտիրական է:

— Որքանով մենք տեղյակ ենք, դուք նախաձեռնել էիք Սիսիանի մշակույթի կենտրոնի մի հարկաբաժին ասե՛նք, թե սրահը, վերածել քանդարանի, բայց ինչպես տեսնում ենք, այդ մտադրությունը ես չի իրականացել:

— Այո, քանի որ բանաստեղծի հայրական տունը չհաջողվեց վերածել տուն-թանգարանի, խնդրեցի Սիսիանի մշակույթի պալատի մի սրահը դարձնել քանդարանային սենյակ, այնտեղ ժողովել բանաստեղծի մասունքները: Մարզպետը մի քանի անգամ Սիսիանի քաղաքապետին հանձնարարեց, նա էլ՝ տար կանան, էգուց կանան, էս կանան, էն կանան, ի վերջո՝ ոչինչ չարվեց: Մի օր էլ քաղաքապետարանի մշակույթի հարցերով պատասխանատուն իմ զանգեց, թե գնացե՛ք, սրահին տիրություն արե՛ք: Իսկ սրահում ընդամենը մի սեղան և պահարան էր: Որպեսզի գործը գլուխ գար, որչ ցույցի հարցն ինքս պիտի լուծեի, ինչը պարտավոր չեմ: Թող համապատասխան պայմաններ ստեղծեն, ես անհրաժեշտ նյութեր տրամադրեմ ու ձեռավորեմ սրահը: Բանաստեղծի միայն 80 մեծադիր լուսանկար ունեմ, մոտ 600 լուսանկարներ՝ արվեստի մեջ, ձեռագրեր, այլ նյութեր, այդ ամենը սիրով կտրամադրեմ:

— Տեղյակ ենք մաշե, որ գրողի միակ զավակը՝ Նաիրի Սահյանը, ով վերջին տարիներին ապրում էր ԱՄՆ-ում, վերադարձել է 2011-ի հունիսին, որ գրողի հոր 100-ամյա հոբելյանին նվիրված միջոցառումներով, բայց ինչպես ասում են՝ խոփը դեմ է առել քարին:

— Նաիրի Սահյանին հատկապես մտահոգում է այն, որ Երևանում մինչև այժմ կանգնեցված չէ Համո Սահյանի հուշարձանը, ոչ էլ կա տուն-թանգարան: Նա ցամաքում էր երկրի ղեկավարների հետ քննարկել այդ հարցը, նա փորձել է դիմել հանրապետության նախագահին, վարչապետին, մշակույթի նախարարությունից փորձել է տեղեկանալ, թե ինչ է արվում բանաստեղծի հոբելյանին ընդառաջ: Բայց ամենուր բախվել է անտարբեր վերաբերմունքի, ինչից ներառյալ տարածում տրամադրություն է առաջադրվել նրա մեջ, պահվածքն ու խոսվածքը դարձել են ագրեսիվ, ինչը հասկանալ կարելի է: Ճշմարիտն ասած՝ Երևանում ես էլ եմ փորձել բանաստեղծի հուշարձանը կանգնեցնելու խնդրով զբաղվել, մույնիսկ իմ մի գծագիր եմ տվել, թե որտեղ պիտի հուշարձանը տեղադրվի, բայց քաղաքի գլխավոր ճարտարապետը փոխվեց, ես ամեն ինչ սկսվեց նորից: Այս մի քանի տարում մաշե քաղաքապետեր փոխվեցին, ես չգիտեմ՝ ինչ անել: Փաստն այն է, որ մինչև այսօր ոչ մեկը հուշարձան կերտելու պատվեր չի ստացել: Քառահատորյակը տպագրելու ենք, բայց հոբելյանի հետ կապված մյուս խնդիրները պիտի լուծվեն կառավարական մակարդակով, բայց երեսնամյա հուշարձան կանգնեցնելը կատակ գործ չէ, պիտի կարգին արվի, որ չարժանանա մայրաքաղաքում կանգնեցված որոշ

հուշարձանների ճակատագրին:
— «Համո Սահյան գիտաբանական կենտրոնը» յուրաքանչյուր տարվա ապրիլի 14-ին ոգևորում է բանաստեղծի հիշատակը, ինչպե՛ս անցավ այս տարվա միջոցառումը:

— Ոչ մեկին հրավեր կամ հրավիրատուն չեմք ուղարկել: Բայց քանի որ այս տարի վերը նշված երկու գիրքը լույս էին տեսել, բոլոր հեռուստատեսություններին ուղարկեցինք դրանք, գրելով. «Սիրով ձեզ ենք ուղարկում այս գրքերը՝ միաժամանակ հիշեցնելով, որ մեծ բանաստեղծի 98-ամյակը լրանում է ապրիլի 14-ին»: Բայց ոչ բոլոր հեռուստաընկերություններն էին արժազանքել մեր հիշեցմանը: Ավանդույթի համաձայն, այդ օրը ես հարգանքի տուրք մատուցեցիք նրա հիշատակին՝ Կոմիտասի անվան այգու պանթեոնում՝ նրա շիրմի մոտ: Ով գնահատում է Համո Սահյան բանաստեղծին ու մարդուն, եկել էր խոնարհվելու նրա շիրմին, ասելու, որ բացակա չեն դնում: Իսկ սահյանական դասերն ամենից ավելի այժմեական են մեր օրերում: Չեն դիմանում Հրանտ Մաթևոսյանի խոսքը մեջբերելու գայթակղությանը: «Եվ որովհետև հաճախ թափոթ ենք առանց դրոշի, եւ ավելի հաճախ առաջնորդվում ենք ուրիշի սրբապատկերներով, Սահյանի գործն էականապես ավելի է կարեւորվում»: Ինչե՛տ, արարողությանը ներկա էր պոետի որդին, ով նույնպես բանաստեղծություններ է գրում, վերջերս լույս է տեսել նրա բանաստեղծությունների անդրանիկ ժողովածուն, ի ղեպ, «Համո Սահյան գիտաբանական կենտրոնի» միջոցների հաշվին, մոտ օրերս ընթերցողի սեղանին կդրվի երկրորդը:

— Եվ վերջին հարցը՝ Շչորս Ղավթյան գրականագետն ինչպե՛ս է գնահատում մեր ժամանակների գրական ընթացքը: Այսօր ստեղծվում է բարձրարժեք գրականություն:

— Ոչ: Ասեմ՝ թե ինչու: Ի վերջո գրականություն ստեղծում են կոչված անհատները, որոնք նույն այդ գրականության կրողն են: Սենց հորիորդային Միություն ողջ ժամանակաշրջանում ունեցել ենք առաջնորդներ, լիդերներ, որոնք գրական գործընթացը կարողանում էին կանոնակարգել: Եթե մի սկսեմք ստեղծագործող բանաստեղծություն էր գրում, մտածում էր՝ գրածս պիտի կարդար Իսահակյանը, Պարույր Սեւակը, Համո Սահյանը, Վահագն Դավթյանը, Սիլվա Կապուտիկյանը: Ի՞նչն է «բնորոշ» մեր ժամանակների: Ով ինչ ուզում, գրում է, երբ ցանկանում, տպագրում է: Սա է ամենամեծ խայտառակությունը: Խորհրդային տարիներից գիրք տպելը պետական մենաշնորհ էր, մինչ տպագրելը քո գիրքը մի քանի հոգի պիտի գրախոսեին, հիմա մասնագիտական վերահսկողություն չկա: Իմ գրապահարանում մոտ հարյուրի հասնող բանաստեղծական ժողովածու կա, որոնք ինձ են հանձնել հեղինակները՝ մաշե ակնկալելով, որ գրավոր կարծիք կհայտնեն: Բայց դա չեմ անում: Ես չեմ կարողանում կեղծել, որովհետև նրանց գրածների մեջ պոեզիա չկա: Հակառակ դեպքում, էթ մի քանի խոսք ասեմ, գրքույկի հեղինակը կարծելու է, թե ինքն արդեն կայացած բանաստեղծ է, ավելի վատ բաներ է անելու:

Ես ինչո՞ւ եմ երկրպագում Համո Սահյանի բանաստեղծությունը: Քանի որ նրա պոեզիայում մի չհղկված տող չկա: Եթե տեսել է տողը չի բռնում բանաստեղծությանը, հանել, հղկել է, նորից դրել է տեղը: Անկեղծորեն եմ ասում՝ ոչ մի բանաստեղծ տողի հանդեպ այնքան հարգանք չի ունեցել, որքան Սահյանը:

Զոռյուց՝ ՎԱՀՐԱՍ ՕՐԲԵԼՅԱՆԻ

Մեր հայրենակիցը միջազգային մրցույթի դափնեկիր

ՄԱՆԿՈՒԹ

Մեր թերթի անցյալ տարվա նոյեմբերի 10-ի համարում («Մյունյաց երկիր» N19, 2011թ.) «Եկավ, տեսավ, հիացրեց...» հրապարակման մեջ մենք գրել ենք մեր հայրենակից, միջազգային տարբեր մրցույթների դափնեկիր Զրաչյա Ավանեսյանի կապանյան ելույթի մասին: Այս անգամ ուրախակի լուր քաղեցինք համացանցից: Իսկ հաջողությունը ուղեկցել էր Զրաչյայի եղբորը՝ թավջութակահար Սեակ Ավանեսյանին, ով հաղթող է դարձել Lions European Musical Competition-ի հեղինակավոր մրցույթում:

Եվրոպական 24 երկրներից յուրաքանչյուրում անցկացվում է տեղական մրցույթ մինչև 26 տարեկան թավջութակահարների միջև, եզրափակիչ փուլում երկիրը ներկայացնելու նպատակով: Երկու ամիս առաջ հայազգի երաժիշտը հաղթել էր Բելգիայի տեղական պայքարում եւ Բելգիան ներկայացնելու իրավունք ստացել: Բոլորովին վերջերս արդեն բոլոր երկրների հաղթողները հավաքվել էին Բելգիայի Տոնգերեն

քաղաքում, որտեղ պայքար ծավալվեց նրանց միջև: Մայիսի 6-ին հաղթողի տիտղոսին արժանացավ Սեակ Ավանեսյանը:

Մինչ այս հաղթանակը Սեակն արդեն մի շարք միջազգային մրցույթներում տարբեր կարգի մրցանակներ ստացել էր, մասնավորապես՝ չորրորդ մրցանակ Ֆրանսիայում, երկրորդ մրցանակ եւ արժաթյա մեդալ Լյուքսեմբուրգում, երկրորդ մրցանակ՝ Բելգիայում:

Վերջերս Սեակի մենահամերգներից մեկին ներկա է գտնվել աշխարհահռչակ թավջութակահար Միշա Մայսկին, որն այնքան էր տպավորվել նրա կատարմամբ, որ հաջորդ օրը անվարձաբարտույց եւ անժամկետ Սեակին տրամադրեց Կրեմոնայի ամենանշանավոր թավջութակ վարպետ Գոֆելերի պատրաստած 350 տարեկան մի հրաշալի գործիք, որը գնահատված է 6 միլիոն եվրո՝ մշակող, որ Սեակն արժանի է միայն այս կարգի գործիքի:

Սեակ Ավանեսյանը նվագում է նաեւ «Ավանեսյան տրիոյում» իր եղբոր՝ ջութակահար Զրաչյա Ավանեսյանի հետ:

Պարրասպեց ՎԱՐԱՍ ՕՐԲԵԼՅԱՆԸ

Մեղրեցի դպրոցականը՝ միջազգային օլիմպիադայում

ՀԱՆՐԱՎՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Նանե Քալաշյանը 17 տարեկան է, ապրում է Մեղրիում: 2011-12 ուստարում ավարտել է Մեղրու N1 դպրոցը: Ավարտական դասարանում մասնակցելով գերմաներենի դպրոցական օլիմպիադային՝ հաղթել է եւ անցել մարզային փուլ, որտեղ գրադեցրել է առաջին տեղը: «Մասնակցելով գերմաներենի դպրոցական օլիմպիադային՝ հաղթեցի եւ աստիճանաբար՝ փուլ առ փուլ, հասա գերմաներենի հանրապետական օլիմպիադային, որտեղ գրավեցի 3-րդ պատվավոր տեղը: Այս գանգահարեցին եւ առաջարկեցին մասնակցել գերմաներենի մեկ այլ մրցույթի: Սկզբում երկմտեցի՝ մասնակցե՞լ, թե՞ ոչ, ապա ծնողներս հետ որոշեցի, որ գնամ, ուժերս փորձեմ» - ասում է Նանե Քալաշյանը: Նա մասնակցեց Գերմանիայի Գյոթեի անվան ինստիտուտի կազմակերպած մրցույթին, ստացավ արծաթե պատվոգիր եւ հնարավորություն՝ մասնակցելու Մայնի Ֆրանկֆուրտում կայանալիք գերմաներենի միջազգային օլիմպիադային, որին կմասնակցեն 52 երկրի ներկայացուցիչներ: «Երբ ինձ հանձնեցին արծաթե պատվոգիրը, շատ հուզված էի, նույնիսկ՝ լաց եղա: Սկզբում հաղթելու հավանականությունը փոքր էր թվում, բայց հեշտ էր մրցույթը, եւ ես հաղթեցի» - ասում է Նանե: Հարկ է մշել, որ Ֆրանկֆուրտում կայանալիք օլիմպիադային Զայաստանը ներկայացնելու է երկու մասնակից մեկը՝ Նանե Քալաշյանն է Մեղրուց, ով առաջին անգամ է լինելու Գերմանիայում, մյուսը՝ Գեղարքունիքի մարզից է, ով ժամանակավոր ապրել է Գերմանիայում: «Հաղթանակիս համար նախենառաջ պարտական եմ իմ գերմաներենի ուսուցչուհիներին՝ Սուսաննա Դավթյանին եւ Կարինե Ստեփանյանին, որոնց խորին շնորհակալությունս եմ հայտնում», - մեզ հետ զրույցում ասաց Նանե Քալաշյանը, ով քննությունները հաջող հանձնել է ընդունվել է երեւանի պետական տնտեսագիտական համալսարան: Ֆրանկֆուրտ է մեկնելու հուլիսի 2-ին եւ այնտեղ է մնալու մինչեւ հուլիսի 14-ը, այդ ժամանակահատվածում էլ կայանալու է մրցույթը: «Այս անգամ մրցույթը, կարծում եմ, ավելի հետաքրքիր կանցնի՝ տարբեր խմբային աշխատանքներով, խաղերով, պատասանների ձեւավորումով», - ոգևորությունը մեզ հետ կիսեց Նանե: Մեղրու բնակիչները, «Մյունյաց երկիր» խմբագրակազմը հաջողություն են ցանկանում Նանե Քալաշյանին եւ մաղթում հաղթական վերադարձ:

ՄԱՆԿԻՆ ԵՎ ՎԱՍԻՍԱՆՏԻՆ

Չեռնարկատիրական եւ քաղաքացիական կրթություն՝ դպրոցականներին

ՀԿՆԵՐ

«Հայաստանի պատանեկան նվաճումներ» կազմակերպությունը 2011թ. ապրիլի 1-ից համապետության ավագ դպրոցներում իրականացնում է «Չեռնարկատիրական եւ քաղաքացիական կրթություն» ծրագիրը, որի նպատակն է ավագ դպրոցի աշակերտների շրջանում խթանել Չեռնարկատիրական մտածողության եւ քաղաքացիական ակտիվության զարգացումը: Ծրագիրն արտադասարանական է եւ ֆինանսավորվում է ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության կողմից:

Մյունիքի մարզից դրամաշնորհի էր արժանացել Քաջարանի N2 միջն. դպրոցի պատանի բնասերների «Կապուտան» աշակերտական շճ-ն, որը դրամաշնորհային բնապահպանական եւ շրջակա միջավայրի պահպանման ծրագրերի իրախուսում անվանակարգում ընտրվեց որպես հաղթող դպրոց: Ծրագրի նպատակն էր աջակցել Քաջարանի կանաչապատ գոտիների պահպանմանը: Գործընկերներն էին Քաջարանի քաղաքապետարանը եւ «Կեմի» հասարակական կազմակերպությունը: Արդյունքում՝ Քաջարանի կանաչապատ գոտիներում ծառերի եւ թփերի վերաբերյալ ցուցանակներ տեղադրվեցին: Իսկ հունիսի 14-ին «Հայաստանի պատանեկան նվաճումներ» կազմակերպության աշխատանքային խումբը՝ տնօրեն Արմինե Զովինյանի գլխավորությամբ, Քաջարանում էր եւ գերազանց գնահատեց կապուտանցիների աշխատանքը:

2011-12թթ. ուստարում շուրջ 100 դպրոց է ընդգրկվել կազմակերպության կողմից իրականացվող այդ ծրագրում: Նախատեսված է 2012թ. սեպտեմբերի 1-ից ծրագրում ընդգրկել եւս 100 նոր դպրոց (9 դպրոց՝ Մյունիքի մարզից):

ԱՆԱԿՆՍ ՍԱՅԱԿՅԱՆ

Քաջարանցի դպրոցականները՝ Գանձասարում

Վերջերս Քաջարան քաղաքի N2 դպրոցի 11-րդ դասարանների աշակերտները հայրենագիտական արշավ էին կազմակերպել դեպի Գանձասարի վանական համալիր: Արշավին մասնակցում էին նաեւ դասուղեկները, ուսուցիչներ եւ ծնողներ: Դպրոցականներին աջակցել եւ սատարել էր Քաջարանի քաղաքապետ Վարդան Գեորգյանը: Դպրոցականները չէին կարողանում թաքցնել իրենց ոգևորությունը, որ վերջապես հնարավորություն ունեն տեսնելու այն երկրամասը, որի ազատագրման համար հազարավոր զոհեր ենք տվել: Հայրենագիտական արշավի մասնակիցները նախ կանգ առան Լեռնային Դարաբաղի մայրաքաղաք Ստեփանակերտում, այնուհետեւ շարժվեցին դեպի պատմական Գանձասար: Տեսնելով Գանձասարի հրաշք բնությունն ու անկրկնելի վանքը՝ նրանք կարծիք հայտնեցին.

«Մենք զարմացած, միաժամանակ հիացած ենք այս աննով: Ճիշտ եմ ասում, որ ավելի լավ է մեկ անգամ տեսնել, քան տասն անգամ լսել»: Արցախում տեսած ամեն մի խաչ, ամեն մի հուշարձան աշակերտների վրա մեծ տպավորություն էր թողել: Նրանց հետաքրքրությունն այնքան էր շարժվել, որ փորձում էին ամեն մի ժայռի, քարի պատմությունը մանրամասն իմանալ: 11-րդ դասարանի աշակերտ Յայլ Պողոսյանը, ով չկարողացավ թաքցնել զարմանքն ու հիացմունքը, ասաց. «Երբեմն չէի եղել Արցախ աշխարհում, ընդամենը գրքերում էի ընթերցել ու կիմոնկարներ դիտել: Այդ ճանապարհորդությունն ինձ համար մի նոր հայտնություն էր, եւ փառք ու պատիվ այն մարտիկներին, ովքեր իրենց կյանքը զոհեցին Արցախի ազատագրման համար»:

Քաջարանցի Գանձասար

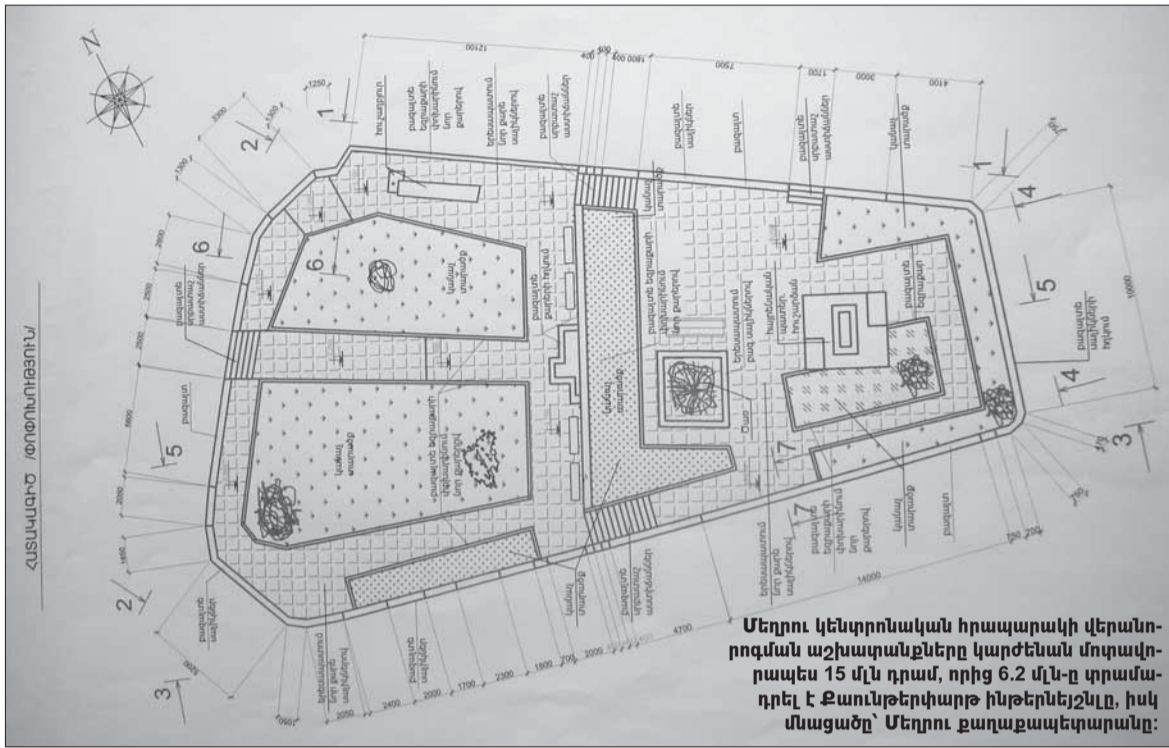
ճանապարհը շատ կարճ թվաց ու հետաքրքիր դարձավ: 11-րդ դասարանցի Գոհար Գեորգյանն ասում է, որ Դարաբաղի մասին շատ երգեր է երգել, շատ պատմություններ է լսել, բայց երբեք չէր ունեցել այն զգացողությունը, ինչ ունեցավ ու տեսավ Դարաբաղում: «Երբ հասանք Արցախ ու տեսանք Գանձասարի հրաշք բնությունը, միանգամից հասկացանք, որ Արցախի մասին գրված երգերը շատ տեղին ու ճիշտ են: Այն շքեղությանն ու գեղեցկությանը, արցախցու այն հյուրասիրությանը, որոնց մասին երգվում են մեր երգերում, մենք ակնառատես եղանք», - ասում է Գ.Գեորգյանը:

Հուսամք, որ այսպիսի արշավները շարունակական բնույթ կկրեն, որոնց շնորհիվ էլ մեր աշակերտները կկարողանան ճանաչել իրենց հայրենիքը:

ԶԱՐԻՆԵ ՀԱՍԲԱՐՉՈՒՄՅԱՆ

Մեղրու կենտրոնական հրապարակը նոր տեսք կունենա

Քաունթերփարթ ինթերնեյշնլի հայաստանյան գրասենյակը 54 համայնքում իրականացնում է տարբեր ծրագրեր, դրանցից մեկը Մեղրիում է: Քաունթերփարթ ինթերնեյշնլի եւ Մեղրու քաղաքապետարանի միջեւ համաձայնություն կնքվել է դեռ նախորդ տարի, իսկ ծրագիրն այժմ արդեն ընթացքի մեջ է: Իրականացվելու է երեք համատեղ ծրագիր, որից մեկը Մեղրու կենտրոնական հրապարակի վերանորոգումն է: Շինարարական աշխատանքները կարժեանան մոտավորապես 15 մլն դրամ, որից 6.2 մլն-ը տրամադրել է Քաունթերփարթ ինթերնեյշնլը, իսկ մնացածը՝ Մեղրու քաղաքապետարանը, աշխատանքները իրականացնելու է «Մեղրիչին» ԲԲԸ-ն (տնօրեն՝ Ա. Միրզոյան): Մեղրու կենտրոնական հրապարակը կառուցվել է 60-ականներին եւ մինչ օրս չի վերանորոգվել, մասնակիորեն բարեկարգվել է միայն: Արդեն շուտով այն ունենալու է բոլորովին նոր տեսք, վերին մասում մի քիչ փոքրացվելու է, քանի որ այդ հատվածում ճանապարհը շատ է մեղ ու երբեմն երթեւեկությանը խանգարում է: Հրապարակը սակավապատվելու եւ կանաչապատվելու է, տեղադրվելու են եզրաքարեր, իսկ հուշարձանը եւ նշանավոր ստիւն մնալու են իրենց տեղերում: Վերանորոգման նախագիծը պատրաստ է, եւ աշխատանքներն արդեն

Մեղրու կենտրոնական հրապարակի վերանորոգման աշխատանքները կարժեանան մոտավորապես 15 մլն դրամ, որից 6.2 մլն-ը տրամադրել է Քաունթերփարթ ինթերնեյշնլը, իսկ մնացածը՝ Մեղրու քաղաքապետարանը:

սկսվել են: Նույն ծրագրով փոխվելու են նաեւ Մեղրու մշակույթի կենտրոնի դահլիճի աթոռները, իսկ մանկապարտեզում տեղադրվելու են վերապատուհաններ: Նշենք նաեւ, որ այս տարի ավարտվել է Մեղրու Մեծ եւ

Փոքր թաղերն իրար միացնող կամրջի ընդլայնումը, որի համար անհրաժեշտ 40 մլն դրամը հատկացվել էր պետությունից: Նորակառույց կամրջի շնորհիվ հեշտացել է քաղաքի կենտրոնում երթեւեկը, ինչպես նաեւ

իրար են կապվել գետի երկու ափը: Անցած տարեվերջին ավարտին է հասցվել նաեւ մշակույթի կենտրոնի տանիքի վերանորոգումը:
ԱՂԱՎԻՆ ԵՎԱՍՏԱՐՈՅԱՆ

Մատենադարձ. Ա. Նախատարածի

Այուրյաց երկիր

Տ Ա Ս Ե Ր Տ Յ Ա Թ Ե Ր Թ
 Գլխավոր խմբագիր՝
ՍԱՍՎԵԼ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ
Հասցե՝ Կապան, Շահումյան 20/32:
Հեռախոս՝ (0285) 5 25 63, (091) 45 90 47, (077) 06 28 02:
Էլ. փոստ՝ syuniacyerkir@mail.ru
Ինտերնետ՝ www.syuniacyerkir.am

Թղթակցությունները չեն գրախոսվում եւ հեղինակներին չեն վերադարձվում: Խմբագրության եւ հեղինակների կարծիքները կարող են չհամընկնել: Նյութերը ներկայացնել մեքենագիր վիճակում (3 մեքենագիր էջից ոչ ավելի):

«ԳՈՎԱԶՐ - ԾԱՆՈՒԹՈՒՄ» բաժնում տպագրվող նյութերի համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում: Հղումը «Այուրյաց երկրին» պարտադիր է:

® նշանի տակ տպագրվում են գովազդային նյութեր:

Գրանցման վկայականը՝ 01Մ 000231: Թերթը տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում: Հասցեն՝ ք. Երեւան, Արշակունյաց 2:

Ծավալը՝ 4 տպագրական մամուլ: Տպարանակը՝ 2000, գինը՝ 100 դրամ: Ստորագրված է տպագրության 28.06.2012թ.:

Հայտարարություն

ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության «Գորիսի պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ը (նախկին մանկավարժական ուսումնարան) հայտարարում է 2012-2013 ուսումնական տարվա ընդունելություն առկա (ստացիոնար) ուսուցմամբ հետեւյալ մասնագիտություններով

N/N	Դաս վիճը	Մասնագիտությունը	Առկա ուսումնառության տեսակները (տարի)		Պրակտիկությունը	Տարեկան ուսման վարձը (դրամ)	Մրցութային համարվող առարկաներն ընդունելության ժամանակ			Ընդունելության բնական առարկաները	Քննության օրը, ժամը, վայրը եւ տեսակը				Մրցութի օրը
			Հիմնական ընդհանուր կրթության հիմքով	Միջնակարգ (տրիվ) ընդհանուր կրթության հիմքով			1	2	3		Օրը	Ժամը	Վայրը	Տեսակը	
Մասնագիտություններ՝ ըստ միջին մասնագիտական կրթական ծրագրերի															
1	0301	Հայոց եւ օտար լեզուների դասավանդում	-	4	Հայոց եւ օտար լեզուների ուսուցիչ	94000	Հայոց լեզու եւ գրականություն	Օտար լեզու	Մաթեմատիկա	-	-	-	-	-	Օգոստոսի 26-27
2	0307	Ֆիզիկական կուլտուրա եւ սպորտ	-	3	Ֆիզիկուլտուրայի ուսուցիչ (մարզիչ)	94000	Հայոց լեզու եւ գրականություն	-	-	Ֆիզիկուլտուրա	21 օգոստոսի 2012թ.	9:00	Գորիսի պետական քոլեջ	Մասնագիտական	Օգոստոսի 26-27
3	0313	Նախադպրոցական կրթություն	-	2	Նախադպրոցական տարիքի երեխաների դաստիարակ	94000	Հայոց լեզու եւ գրականություն	Մաթեմատիկա	Հայոց պատմություն	-	-	-	-	Օգոստոսի 26-27	
4	0402	Մանկաբարձական գործ	4	3	Մանկաբարձ	120000	Հայոց լեզու եւ գրականություն	-	-	Կենսաբանություն	22 օգոստոսի 2012թ.	9:00	Գորիսի պետական քոլեջ	Բանավոր	Օգոստոսի 26-27
5	0405	Դեղագործություն	3	2	Դեղագործ	120000	Հայոց լեզու եւ գրականություն	-	-	Կենսաբանություն	22 օգոստոսի 2012թ.	9:00	Գորիսի պետական քոլեջ	Բանավոր	Օգոստոսի 26-27
6	0406	Քույրական գործ	4	3	Բուժքույր	120000	Հայոց լեզու եւ գրականություն	-	-	Կենսաբանություն	22 օգոստոսի 2012թ.	9:00	Գորիսի պետական քոլեջ	Բանավոր	Օգոստոսի 26-27
7	2203	Հաշվողական տեխնիկայի եւ ավտոմատացված համակարգերի ծրագրային ապահովում	-	3	Տեխնիկ	110000	Մաթեմատիկա	Ֆիզիկա	Հայոց լեզու եւ գրականություն	-	-	-	-	Օգոստոսի 26-27	
Մասնագիտություններ՝ ըստ նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթական ծրագրերի															
1	2304	Վարսավիրական արվեստ եւ զարդային դիմահարդարում	-	1	Վարսահարդար	անվճար	Երկրաչափություն	Կենսաբանություն	Հայոց լեզու եւ գրականություն	-	-	-	-	-	Օգոստոսի 26-27
2	2907	Ատաղձագործական, մանրահատակագործական, ապակեգործական աշխատանքներ	3	-	Հյուսն, ատաղձագործ	անվճար	Երկրաչափություն	Մաթեմատիկա	Հայոց լեզու եւ գրականություն	-	-	-	-	-	Օգոստոսի 26-27

Ծանոթություն՝ Ընդունելության կարգին առնչվող հարցեր լինելու դեպքում դիմել ընդունող հանձնաժողովին:
 Մեր հասցեն՝ Գորիս, Ավանգարդ 4, էլ. փոստ՝ lazaryankaren@rambler.ru, Կայք՝ http://gorispcollege.do.am
 Հեռախոսահամարներ՝ (0284) 2-01-85, 2-28-42, (095) 80-80-40, (099) 96-95-60, (093) 26-80-36

ԱՐՑԵՔՆԵՐ

Աշոտ Ավագյանի հրաշալի «Ժառանգը»

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹՅՈՒՆ

Աշոտ Ավագյանն արտակարգորեն լավ ավանգարդիզմի ոճի արվեստագետ է: Նրա մտահայեցողության սահմաններն անվերջ են: Մշակութային կյանքով եռուն կենտրոնից՝ Երեւանից հեռու գտնվելով, Ավագյանը կարողանում է ստեղծագործել, արարել ու զարմացնել իր ստեղծագործություններն ուսումնասիրողներին, դիտողներին: Նա այսօր ունի բազմաթիվ գործեր, 100-ից ավելի ժայռապատկերներ, որոնք գտնվում են հայրենի բնօրրանում՝ Սիսիանում: Նկարիչը ստեղծագործում ու դասավանդում է Սիսիանի Ձախար Խաչատրյանի անվան զեղարվեստի դպրոցում: Ստեղծված նրա դասարանը՝ միանգամից տպավորություն է ստանում, որ ստեղծագործող, արարող մարդն ամբողջովին տարբերվում է հասարակ մահկանացուից: Դասարանում տեսանք մի քանի կտավներ, որոնց վրա պատկերված էր Մետրոպ Մաշտոցն իր աշակերտների հետ: Հենց այդ նկարներից էլ սկսվեց մեր հա-

ճելի ու հետաքրքիր զրույցը արվեստագետի հետ: «Մատենադարանի նոր մասնաշենքում այս նկարներից մեկն արդեն ցուցադրում են, իսկ մնացածները, ինչպես որոշեցին, դեռ պետք չէ», – ասում է Ա. Ավագյանը: Մատենադարանի նոր մասնաշենքի նախագծի հեղինակ, ճարտարապետ Արթուր Մեսչյանը շատ նկարիչների է ճանաչում, շատերի աշխատանքներն է հավանում, բայց երկար խորհելուց հետո որոշել է, որ Մաշտոցն իր աշակերտների հետ պատկերող կտավն ավելի հաջողված կվրձնի սիսիանցի արվեստագետ Աշոտ Ավագյանը: Նկարիչն ասում է, որ չորս տեսակի առաջարկություն է արել ճարտարապետին՝ առաջինը՝ արտարկտ, երկրորդը՝ ռեալիստական, երրորդը՝ հին հայկական քանդակագործություն, չորրորդը՝ մանրանկարչություն ժանրում: Առաջարկված տարբերակները երկար քննարկելուց հետո որոշեցին, որ ավելի հարմար տարբերակը մանրանկարչությունն է: Մատենադարանի նոր մասնաշենքում ցուցադրված կտավը ժանրային առումով պաննո է (կտավ, յուղաներկ), չնայած որ ի սկզբանե նախատեսված էր որմնանկար: Նախապես որոշված էր յոթ պաննո դնել նոր մասնաշենքում, բայց ստացվեց այնպես, որ դրվեց ընդամենը մեկը: «Աշակերտներին պատկերել են մեր նշանավոր մարդկանց դեմքերով՝ Հովհան Որոտնեցի, Գրիգոր Տաթևացի և ուրիշներ: Պաննոն ի տես ենք դրել անցած տարվանից. մեծամտություն չլինի, բայց շատ են եղել արձագանքները, նկարը մասնագետները շատ բարձր են գնահատել»: Արվեստագետը պատմում է, որ սկզբնական շրջանում շատ էր մտածում նկարի մասին, քանի որ ինը մետրանոց գործ երբեմից չէր ստեղծել: «Սկզբնական շրջանում էսքիզներ են արել, մտածել են նույնիսկ, որ գուցե ավելի նպատակահարմար է հրաժարվել: Կարծես թե մեջք վախի ու պատասխանատվության զգացումները միախառնվել էին: Նախ փորձեցի մեջք հաղթահարել վախի զգացումը և,

Աշոտ Ավագյանի հեղինակած Ջորաջ քարի նմանակը

վատահորեն հավատալով ուժերիս, կարողացա պատկերել այն ամենը, ինչ ցանկանում էր տեսնել ճարտարապետը»: Նկարի կարծիքով Մետրոպ Մաշտոցն այսօր շատերի համար գաղափար է դարձել, այլ ոչ մարդկային կերպար: Շատերը Մաշտոցին պատկերացնում են իրենց երեակայությամբ: Աշոտ Ավագյան արվեստագետի աշխատանքները ցուցադրվել են բազմաթիվ անհատական ցուցահանդեսներում: Նրա գործերով շատերն են հետաքրքրվել, շատերն են հիացմունք արտահայտել: Արվեստագետն առաջիկայում պատրաստվում է հերթական անհատական ցուցահանդեսին ԱՄՆ-ում: Ասում է, որ ցուցահանդեսին կտանի մոտ 40 գործ: Հիմնականում փոքր կտավներ, որպեսզի ճանապարհին դժվարություններ ու բարդություններ

«Մաշտոցն և իր աշակերտները» գործը նոր մասնաշենքի դահլիճում:

չառաջանան: Հենց նրա նախածեռնությամբ է տարիներ առաջ ստեղծվել Ջորաջ քարերի նմանակը, որը բազմաթիվ քննադատությունների տեղիք է տվել, շարժել շատերի դժգոհությունը: Մարդիկ ասում էին, որ Ջորաջ քարերի անհարկի և անհաջող կրկնօրինակումն է: «Այնտեղ միայն առաջին հայացքից է երևում, որ նույն Ջորաջ քարերն են, բայց հետո, երբ խորանում ես ուսումնասիրում ես, հասկանալի է դառնում, որ կրկնօրինակված ոչինչ չկա: Եվ որպեսզի տարիներ հետո մեր թոռներն ու ժոռները շփոթության մեջ չընկնեն, այդ քարերը ես հատուկ ստեղծել եմ՝ մտցնելով տարբերություն ժամանակակիցի և հին միջեւ»: Վարպետը երբեմն փորձում է ստեղծել այնպիսի պատկերներ, որոնք կտավի վրա հնարավոր չէ ամբողջովին արտացոլել և դուրս է գալիս կտավի սահմաններից, արարում նոր գործեր: Կեղծ Ջորաջ քարերի ստեղծումը վարպետի համար ուղղակի էքսպերիմենտ էր: Նա նույնիսկ քարերի վրա իծագրեր է քանդակել, որ Ջորաջ քարերի հետ նմանեցնելու կամ նույնացնելու կարիք չլինի: Յուրաքանչյուր քարի վրա քանդակված իծագրերն ունի հստակ ասելիք: «Մարդիկ քաղաքի կենտրոնում հողատարածք են գնում՝ խանութ սարքելու նպատակով, իսկ ես այդ սարը գնել եմ ավելի հաճելի վայր դարձնելու համար: Ամեն ինչ օրինական եմ արել, որպեսզի խուսափեմ ավելորդ խոսակցություններից»: Վարպետի արհեստանոցն իր հարազատ օջախն է, որտեղ կարողանում է վրձնի միջոցով արտացոլել կյանքն իր բոլոր շերտերով ու գույներով, արցունքով ու ժպիտով, մռայլ ու պայծառ եղանակով: Չնայած որ այսօր բոլորիս է հայտնի, որ մերօրյա նկարիչներից շատերն ապրում են շատ սուղ ու անբարենպաստ պայմաններում, այնուամենայնիվ, չեն բողոքում. «Ես չեմ բողոքում իմ ապրուստից, որովհետև ես եմ ընտրել իմ ճանապարհը, ուղղակի պետք է չտրտնջամ, այլ հարմարվեմ»: Հուսանք, որ այլուցեցիներից շատերը Մատենադարանի նոր մասնաշենք այցելելիս ուշադրություն եւ հոգու խորքում հպարտություն կպարեն, որ նկարի հեղինակն իրենց հայրենակիցն է:

ԶԱՐԻՆԵ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐ

ԳԱՌՆԻԿ ՅՈՎԱԿԻՄՅԱՆ. «Մատենադարանը նաեւ սիսիանցիներով ենք կառուցել»

Սկզբը՝ էջ 2

Կը միլիոնը տրամադրել է բարերար Սերգեյ Յամբարձումյանը, իսկ նոր մասնաշենքի կառուցման համար 3 մլն 540 հազար ամերիկյան դոլար, գլխավոր մասնաշենքի վերակառուցման եւ հարակից տարածքների վերաշինման համար 2 մլն 230 հազար ամերիկյան դոլար՝ Ջանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի գործադիր տնօրեն Մաքսիմ Յակոբյանը:

2011-ի սեպտեմբերի 20-ին՝ անկախության 20-ամյակի նախօրեին ՀՀ եւ ԼՂՀ նախագահներ Սերժ Սարգսյանի եւ Բակո Սահակյանի, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Առաքինի, արտասահմանցի հեղինակավոր հայագետների եւ պատվավոր հյուրերի մասնակցությամբ տեղի ունեցավ Մատենադարանի նոր գիտական համալիրի բացման հանդիսավոր արարողությունը:

«Մատենադարանը մեր ամեն ինչն է՝ լեզուն, գրականությունը, պատմությունը, գիտությունը, ծննդյան վկայականն ու կենսագրությունը, մեր մշտական ու հարատև մեկնակետը, – ասել է հանրապետության նախագահը եւ հավելել, – շնորհակալ եմ ճարտարապետներին եւ շինարարներին, ովքեր գտել են լավագույն լուծումները եւ իրենց մտքի ու բազկի ուժով, իրենց քրտինքով ու նվիրված աշխատանքով օժեղ են այս շինության յուրաքանչյուր քարը»:

Շնորհակալություն հայտնելով նոր համալիրի ճարտարապետին՝ Արթուր Մեսչյանին, նախագահն ասել է, որ այդ կառույցով նա դարձել է 20-րդ դարի հայ ճարտարապետության փայլուն ներկայացուցիչ Մարկ Գրիգորյանի արժանի ժառանգորդն ու յուրատեսակ գործընկերը՝ շարունակելով նրա ստեղծած գործը եւ հավատարիմ մնալով նրա ստեղծած շենքի ոգուն ու տրամաբանությանը: Եվ ամեն ինչ սրանով չավարտ-

Երեւան, Արամ խաչատրյանի փուն-թանգարանի կամարաշարը

վեց: Ինչպես տեղեկացնում է Գառնիկ Յովակիմյանը, 2011-ի նոյեմբերից սկսվեց շինարարության երկրորդ փուլը, նրա ղեկավարած ընկերությանը վստահված տեղամասի արժեքը կազմեց 300 մլն դրամ: Մինչեւ այս տարվա ապրիլն ընդգրկող ժամանակահատվածում իրականացվել են դեպի Մատենադարան տանող ճանապարհի եւ գլխավոր մասնաշենքի առջեւի երկու հարթակների վերակառուցումը, դեպի գլխավոր մասնաշենք տանող ճանապարհի կապիտալ վերանորոգումը, սիզամարգերի ձեւավորումը, հենապատերի կառուցումը, ամեն, ամեն ինչ: «Ողջ ձմեռը աշխատեցինք, ճիշտ է, ծախսատար էր այդ եղանակին գործ անելը, բայց հետևում էինք տեխնոլոգիաներին, որ աշխատանքի որակը չտուժի: Քիչ բան է մնացել անելու, այն էլ՝ շենքի ներսում, մինչեւ հունիսի 15-ը հավանաբար ավարտված կլինի ամեն ինչ»: Ջրուցակիցս մեջբերում է նաեւ Արթուր Մեսչյանի ձեւակերպումը. «Մատենադարանն սկսվում է Մաշտոցի պողոտայից»: Ի դեպ, այս տարվա ապրիլի 22-ին հենց Մատենադարանի գլխավոր մասնաշենքի մերձակա հարթակից մեկնարկեց Երեւանը գրքի համաշխարհային

մայրաքաղաք հռչակելուն նվիրված տոնախմբությունը:

– Ի՞նչ զգացողություն ունեիք, երբ նորակառույց գիտական համալիրի պատին եւ մի քար էր ավելանում, – փորձում են շոշափել նրա տրամադրությունը:

– Միշտ հաճելի զգացողություն են ապրել, որ Մատենադարանի կարողություններն ենք ընդլայնում, նոր պայմաններ ստեղծում: Դա երեւի եզակիներին է բախտ վիճակվում, չէի ասի, թե հենց ինձ պիտի բախտ վիճակվեր, բայց այդպես ստացվեց, եւ անչափ գոհ եմ:

Գառնիկ Յովակիմյանը 1990-ականների Սիսիանի երկաթբետոնե կառուցվածքների «Ուստինը» բաց բաժնետիրական ընկերության տնօրենն էր: «Երբ երկաթբետոնե կառուցվածքների պահանջարկը նվազեց, ձեռնարկության արտադրությունը շարունակելու մի քանի տարբերակ քննարկեցինք: Ընտրությունն ընկավ քարի արտադրության վրա: «Ով փնտրում է, նա գտնում է» ռուսական ասացվածքը եւս մի անգամ ապացուցեց իր կենսունակությունը: Քարի արտադրության հաստոցներ բերեցի, ճիշտ է, հիմա դրանք պարզունակ են թվում, բայց այն ժամանակ բավականին լուրջ մեխանիզմներ էին: Առաջին արտադրանքից՝ բազալտի քար, առաքել ենք Երեւանում կառուցվող ցեղասպանության թանգարանի շինարարությանը: Հետո մայրաքաղաքում ավելացան նոր հասցեներ՝ Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի դեսպանատներ, եւ այդպես շարունակ, – հին օրերն է վերհիշում Գ.Յովակիմյանը, իսկ ավելի նոր ժամանակների մասին պատմում է, որ համագործակցելով «Հորիզոն-95» կազմակերպության հետ, ավարտին են հասցրել Լեռնային Ղարաբաղի նախագահական պալատի շինարարությունը, իսկ 2011-ին սիսիանյան քարատեսակով՝ տրավերտինով երեսապատել են Արամ խաչատրյանի տուն-թանգարանի կամարաշարը: Փորձում ենք նրանից տեղեկանալ եւ մեզանում քարատեսակների պաշարների, եւ շուկայում դրանց պահանջարկի վերաբերյալ: Նրա համոզմամբ՝ քարերի պաշարները Հայաստանում հետազոտված են եղածի 20-30 տոկոսի չափով, իսկ հայկական քարատեսակներից միջազգային շուկայում մրցունակ կարող են լինել տրավերտինը, անդեզիտային բազալտները եւ ֆելզիտային տուֆերը: Ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը եւս իր բացասական ազդեցությունն ունեցավ քարի արտադրության եւ իրացման վրա,

բայց այժմ քարի շուկան եւս աշխուժություն է ապրում:

– Արթուր Մեսչյանը շատերիս մտապատկերում համոմ է կիթառով, նվագախմբի հետ իր հայտնի երգերը հնչեցնելիս, նաեւ համերգային շրջագայություններով եղել է մեր կողմերում, իսկ ինչպիսի՞ն է Արթուր Մեսչյան ճարտարապետը, նախագծի հեղինակը, անհատը, դուրսի՞ն է աշխատել նրա հետ, թե՞...

– Շատ ավելի պարզ ու հասարակ է, քան մեզնից յուրաքանչյուրը, – ասում է Գառնիկ Յովակիմյանը, – հնարավոր չէր, որ նա մտնի շինհրապարակ եւ ձեռքով չբարեկեցիքիս՝ հասարակ բանվորից մինչեւ բարձր պաշտոնյա, անկեղծորեն չհետաքրքրվի նրանց որպիսությամբ: Արթուր Մեսչյանը եզակի ճարտարապետներից է, ով ամեն օր շինհրապարակում էր, քանզի կառուցման ընթացքում նոր խնդիրներ էին ծագում, որոնք լուծվում էին տեղում: Ռոմվիտեն լրացուցիչ կառույցը գլխավորին միացնելը միշտ էլ դժվարություններ է հարուցում: Որոշ ճարտարապետներ նրանից շատ բան ունեն սովորելու, թե նախագծողը շինարարի հետ ինչպես պիտի աշխատի: Եվ ամենակարեւորը՝ իր երկիրն անչափ սիրում է եւ դա անում է լռելյայն, առանց թմբկահարելու:

– Ի՞նչ պլաններ ունի ընկերությունը, որ ղեկավարում է Գառնիկ Յովակիմյանը, շինարարներն ապահովված են աշխատանքային ծակառով:

– Համեմայնդեսպ, ողջ տարվա ընթացքում մեր երեսապատող բանվորները միշտ աշխատանք են ունեցել: Այս օրերին մեր շինարարները Բնունիս գյուղում դպրոց են կառուցում: Երկու ամսից կհանձնենք շահագործման: Առաջարկ ենք ստացել Դիլիջանում երեսապատման աշխատանքներ իրականացնել: Շատ լուրջ կազմակերպություն է առաջարկ անողը, առայժմ բանակցությունների փուլում է գործընթացը: Չպիտի մոռանանք, որ մեզ տրվող պատվերներից է կախված նաեւ քարերի արտադրության գործարանի ծավալների ընդլայնումը:

Իսկ Մատենադարանի վերակառուցման մասին ասում է, որ դրան մասնակցում էին մի շարք կազմակերպություններ, որոնց աշխատողների թվում շատերն էին սիսիանյան ծագումով. «Դրանից մեծ հպարտության զգացում էի ունենում եւ կատակով ասում. Երեւանում Մատենադարանը սիսիանցիներով ենք կառուցում»:

ՎԱՅՐԱՍ ՕՐԲԵԼՅԱՆ

Մատենադարան շենքը Գառնիկ Յովակիմյանի և հարթակները

